

27 november 2017

Han de Jong
Chief Economist

Tel: 020 628 4201

 han.de.jong@nl.abnamro.com

Sensationeel

- **Ifo van november verpulvert record van oktober**
- **Amerikaanse bedrijven investeren meer**
- **Zuid-Koreaanse consument heeft er steeds meer vertrouwen in**

Ik heb in mijn wekelijkse commentaar al meerdere keren mijn verbazing uitgesproken over de aantrekkende groei wereldwijd in de afgelopen maanden. Ik zat steeds in het kamp van de optimisten over de wereldeconomie, maar toch verrasten de vertrouwensindices steeds in positieve zin. De 'zachte cijfers' werden steeds beter en dat min of meer wereldwijd. Maar vertrouwensindices kunnen niet eeuwig blijven stijgen. Dus wanneer ze de hoogste stand in jaren of zelfs tientallen jaren bereikten, was het redelijk om te verwachten dat ze zouden gaan dalen en te bespreken of dat snel zou gaan of niet. Maar die discussie is tot nu toe voorbarig gebleken en de meest recente cijfers veranderen daar niets aan. De laatste (vrij magere) oogst aan macrocijfers uit verschillende landen wijst er zelfs op dat de groei nog steeds toeneemt. Ik moet toegeven dat ik daar eigenlijk geen verklaring voor heb: ik kan mijn ogen niet geloven, het is sensationeel.

Duitsland: Ifo

Bron: Bloomberg

Ifo verpulvert het record van oktober

De gezaghebbende Duitse Ifo-index van het ondernemersvertrouwen bereikte in oktober met 116,8 punten de hoogste stand sinds jaren zestig. Maar dat record is met 117,5 punten in november alweer ruimschoots gebroken. De index kent twee componenten: 'verwachtingen' en 'huidige omstandigheden'. De verwachtingencomponent wordt meestal belangrijker gevonden, omdat die vooruitkijkt. De huidige-omstandighedencomponent kwam in november een fractie lager uit (124,4 tegenover 124,8 in oktober), zodat de flinke

stijging van de totale index vooral voor rekening kwam van een fors hogere verwachtingencomponent, die steeg van 109,2 in oktober naar 111,0.

Toch al indrukwekkende Markit PMI voor de eurozone stijgt fors verder

Ook de Markit PMI voor de eurozone, die het ondernemersvertrouwen in de eurozone als geheel meet, is in november opnieuw gestegen. Vooral de cijfers voor de verwerkende industrie waren indrukwekkend, met een verdere stijging van een toch al hoge 58,5 naar 60,0 in november, het hoogste peil sinds 2007. De subreeks voor alleen Duitsland bereikte zelf een absoluut record. Wat de eurozone betreft, de stijging van november is de grootste die ik in mijn Bloombergsysteem kan terugvinden. En ook ongewoon, want een scherpe stijging volgt in de regel op een sterke daling, niet op een nieuw hoogterecord zoals in oktober. De PMI voor de dienstensector was ook goed

De nationale vertrouwensbarometers voor Frankrijk maakten ook indruk. De index van INSEE voor het ondernemersvertrouwen is gestegen van 109 punten in oktober naar 111 in november, de hoogste stand sinds 2007. De subreeks 'vooruitzichten voor de productie' bereikte de hoogste stand ooit.

Ik weet dat ik me soms laat meeslepen en ik beseft dat dit allemaal zachte data zijn. Toch vind ik ze sensationeel. Ze wijzen erop dat de economische groei in de eurozone blijft stijgen en vergroten de kans dat ook 2018 qua economische groei een goed jaar wordt.

De Amerikaanse cijfers zijn minder eenduidig, maar de ondertoon is goed

De Amerikaanse cijfers van afgelopen week waren minder eenduidig. Gunstig was de uit 85 economische variabelen samengestelde Chicago Fed National Activity Index, die de hoogste stand sinds 2012 bereikte. Maar toegegeven, deze reeks kan volatiel zijn.

Orders duurzame goederen VS, ex defensie & luchtvaart

Bron: Bloomberg

In oktober daalden in de VS de orders voor duurzame goederen met 1,2% m-o-m, na een stijging van 2,2% in september. Geleverde kapitaalgoederen exclusief defensie en luchtvaart (die in de nationale rekeningen meetellen voor de investeringsuitgaven) stegen met 0,4% m-o-m; in september was dat +1,2%. De stijging in de eerste tien maanden komt hiermee op in totaal 6,1%, tegenover een daling van 0,7% in 2016. De investeringen zijn duidelijk aangetrokken. Dat is goed is voor de conjunctuurvooruitzichten, want meer

investeringen zorgen voor meer banen en inkomens en, belangrijker nog, ze maken een productiviteitsverbetering waarschijnlijk.

Het Amerikaanse consumentenvertrouwen (zoals gemeten door de universiteit van Michigan) is licht gedaald van 100,7 in oktober naar 98,5 in november. Het definitieve cijfer voor november was wel duidelijk hoger dan het voorlopige cijfer van 97,8 punten.

Zuid-Koreaanse consument is positiever gestemd

Uit de grote Aziatische economieën zijn de afgelopen dagen weinig macrocijfers gekomen. Zuid-Korea publiceerde de handelscijfers voor de eerste twintig dagen van november. De groei van zowel de invoer als de uitvoer is versneld. Dat was niet echt een verrassing, omdat oktober, blijkbaar vanwege feestdagen in de regio, matig was. De exportgroei nam toe van 6,9% j-o-j in oktober naar 9,7% in november, de invoer van 3,1% j-o-j naar 14,0%. Duidelijk heel goede cijfers, maar minder goed dan vóór oktober. We moeten er rekening mee houden dat basiseffecten de vergelijkingen op jaarbasis vertekenen.

Zuid-Korea: consumentenvertrouwen

Bron: Bloomberg

De Zuid-Koreaanse consument krijgt er steeds meer vertrouwen in. Eind vorig jaar werd de stemming gedrukt door financiële problemen bij een van de grootste rederijen en politieke onzekerheid. Maar het consumentenvertrouwen stijgt sinds begin dit jaar en bereikte in november de hoogste stand sinds 2010.

Sensationeel

Al met al wijzen deze cijfers volgens mij op een sterk wereldwijd momentum, dat bovendien nog verder aan kracht wint. En dat vind ik toch wel sensationeel.

DISCLAIMER

Dit document is samengesteld door ABN AMRO. Het heeft uitsluitend als doel om financiële en algemene informatie te verstrekken over de economie. ABN AMRO behoudt zich alle rechten voor met betrekking tot de informatie in het document en het document wordt uitsluitend aan u verstrekt voor uw informatie. Het is niet toegestaan dit document (geheel of deels) te kopiëren, distribueren, door te geven aan een derde of om het voor enig ander doel te gebruiken dan hier boven bedoeld. Dit document is informatief bedoeld en vormt geen aanbieding van effecten aan het publiek, of een uitnodiging om een aanbod te doen.

U mag niet om welke reden dan ook vertrouwen op de informatie, meningen, beramingen, en aannames in dit document noch dat het compleet, accuraat of juist is. Er wordt geen garantie gegeven, uitdrukkelijk of stilzwijgend, door of uit naam van ABN AMRO, haar directeuren, functionarissen, vertegenwoordigers, gelieerde partijen, groepsmaatschappijen of werknemers met betrekking tot de juistheid of volledigheid van de informatie in dit document, en geen enkele aansprakelijkheid wordt geaccepteerd voor enig verlies als direct of indirect gevolg van het gebruik van deze informatie. De opvattingen en meningen opgenomen hierin kunnen op enig moment aan verandering onderhevig zijn en ABN AMRO heeft geen enkele verplichting om de informatie in dit document na de datum hiervan te herzien.

Voordat u in enig product van ABN AMRO investeert, dient u zich te informeren over de verschillende financiële en andere risico's, alsmede mogelijke beperkingen voor u en uw investeringen als gevolg van toepasselijke wetgeving en regels. Indien u, na lezing van dit document, overweegt een investering te doen in een product, raadt ABN AMRO aan om een dergelijke investering met uw relatie manager of persoonlijke adviseur te bespreken om nader te bezien of het relevante product – met inachtneming van alle mogelijke risico's – past bij uw investeringen. De waarde van beleggingen kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garanties voor de toekomst. ABN AMRO behoudt zich het recht voor wijzigingen in dit materiaal aan te brengen.

Alle rechten voorbehouden